

відходів, що в повному обсязі потрапляють на полігони та несанкціоновані сміттєзвалища через відсутність потужностей з їх утилізації.

Основними екологічними проблемами регіону залишаються:

підвищений рівень забруднення атмосферного повітря;

відсутність дієвої системи екологічного моніторингу;

забруднення природних водних об'єктів неочищеними та недостатньо очищеними зворотними водами підприємств житлово-комунального господарства та гірничо-металургійного комплексу;

великі обсяги накопичення промислових і побутових відходів та недостатній рівень їх утилізації,

відсутність ефективної системи поводження з твердими побутовими відходами;

велика кількість порушених та деградованих земель;

низький відсоток заповідних територій та комплексів (по відношенню до загальної площі області) тощо.

З метою поліпшення екологічного стану рішенням Дніпропетровської обласної ради від 21 жовтня 2015 року № 680-34/VI затверджено Дніпропетровську обласну комплексну програму (стратегію) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016 – 2025 роки (далі – Програма).

До Програми увійшли 25 найбільших промислових підприємств-забруднювачів області, загальний обсяг впливу на довкілля яких становить понад 96 %. Для реалізації заходів Програми в основному передбачається залучення власних коштів підприємств-забруднювачів.

У рамках Програми підприємствами-забруднювачами за власні кошти заплановано до виконання 404 заходи (у тому числі 6 заходів, що виконуються щорічно). За період дії Програми виконано 130 заходів або 32,2% від загальної кількості, у тому числі за звітний період виконано 10 заходів, з яких 4 – із кінцевим терміном виконання у 2019 році.

За період дії Програми у 2016 – 2018 роках підприємствами її учасниками не виконано 44 заходи або 10%.

У 2019 році підприємствами-забруднювачами заплановано реалізацію 72 заходів з охорони та поліпшення стану атмосферного повітря (у тому числі 1 – щорічно), з яких 16 заходів – з кінцевим терміном виконання у 2019 році.

На території області утворилася незадовільна ситуація з впровадженням основних природоохоронних заходів підприємствами-забруднювачами, що свідчить про відсутність бажання великих промислових корпорацій збільшувати інвестиційні видатки на екологічну модернізацію, оскільки це є затратними й економічно непривабливими капіталовкладеннями.

Через недосконалість чинного законодавства на території країни спостерігається низька ефективність роботи Державної екологічної інспекції, що супроводжується недопусками на підприємства контролюючих та правоохоронних органів, відсутністю нарахування реальних збитків,

заподіяних довіллю, та низькою ефективністю представництва інтересів держави (природоохоронні правопорушення) в судових інституціях.

З метою вжиття заходів реагування, притягнення до відповідальності промислових корпорацій та забезпечення екологічної безпеки мешканців Дніпропетровської області обласною радою прийняті й направлені для розгляду звернення від 28 жовтня 2016 року № 113-6/VII „Про звернення до Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи і Міністерства екології та природних ресурсів України щодо невиконання природоохоронних заходів ПАТ „АрселорМіттал Кривий Ріг” й іншими підприємствами-забруднювачами Дніпропетровської області” та від 11 жовтня 2017 року № 265-10/VII „Про звернення до Прем’єр-міністра України та Голови Верховної Ради України щодо вжиття невідкладних заходів для внесення змін до природоохоронного законодавства України та забезпечення дієвого контролю у сфері охорони довкілля”. Проте порушені у зверненнях питання так і не були розглянуті належним чином.

Для вирішення питань щодо запровадження дієвих механізмів поліпшення екологічного стану необхідно ініціювати на загальнодержавному рівні зміни законодавчих норм, що стосуються:

- реформування Державної екологічної інспекції України для забезпечення ефективного нагляду та контролю за дотриманням природоохоронного законодавства юридичними та фізичними особами;

- посилення відповідальності юридичних осіб, що утворюють умови з недопуску перевірок державної екологічної інспекції (значне підвищення штрафних санкцій за вчинення правопорушення), а також передбачення прямої норми закону із анулювання дозвільних документів, наданих юридичним особам органами Міністерства енергетики та охорони довкілля України та органами виконавчої влади, через дії юридичних осіб, що створили умови, які не дозволили проведення своєчасних заходів державного нагляду (контролю) з додержання вимог природоохоронного законодавства;

- внесення змін до Закону України „Про охорону атмосферного повітря” та процедури надання дозволів на викиди забруднюючих речовин з обов’язковою участю у погодженні надання таких дозволів органів місцевого самоврядування та громадськості;

- затвердження Методики розрахунків відшкодування збитків, що заподіяні державі в результаті понаднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, посилення відповідальності за порушення термінів виконання природоохоронних заходів та відсутність затверджених планів з природоохоронної модернізації промислових потужностей, які пропонують запровадження найкращих доступних технологій певної галузі виробництва (поступове запровадження принципу – забруднювач платить, з визначеними термінами безповоротного запровадження санкцій до підприємств);

- значне підвищення ставок екологічного податку, що стимулюють підприємства до впровадження природоохоронних заходів;

розбудова системи екологічного моніторингу, в тому числі зобов'язання на законодавчому рівні обов'язкового моніторингу на джерелах викидів забруднюючих речовин;

розробка та затвердження законодавчих норм щодо якісного управління та поводження з відходами;

ініціювання на законодавчому рівні механізмів економічного стимулювання утилізації та вторинного використання твердих побутових відходів та відходів промисловості з поступовим доведенням до стовідсоткової утилізації твердих побутових відходів;

створення загальнодержавної системи моніторингу утворення, утилізації та накопичення відходів;

запровадження загальнодержавної системи моніторингу скидів стічних вод підприємств;

значене підвищення нарахування збитків щодо неконтрольованих та несанкціонованих скидів забруднюючих речовин у водні ресурси (в тому числі, кримінальна відповідальність за забруднення водних ресурсів);

створення загальнодержавного електронного кадастру прибережно-захисних смуг та водоохоронних зон водних об'єктів, посилення контролю за їх використанням та утриманням (запровадження кримінальної відповідальності за несанкціоновану забудову цих територій);

перегляд та подовження дії Закону України „Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року”;

ініціювання законодавчих змін щодо утримання та збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду як місцевого, так і загальнодержавного значення, розробка та затвердження електронного кадастру цих територій;

удосконалення Закону України „Про оцінку впливу на довкілля” шляхом визначення чітких критеріїв участі органів місцевого самоврядування та громадськості в розгляді проєктних рішень з оцінки впливу на довкілля та прийняття рішень з надання відповідних висновків суб'єктам господарювання тощо;

Сподіваємося на плідну співпрацю в напрямі реформування державної політики з охорони навколишнього природного середовища, запровадження принципів сталого розвитку та екологічно-небезпечних галузей виробництва, що сприятиме ефективному економічному розвитку країни.